
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

Mislykket utplassering i klinikken

I en kvalitativ dansk studie analyserte man læringsmiljøet for medisinstudenter på en medisinsk avdeling (Ugeskr Læger 2003; 165: 3405 – 9).

Studentene ble oppfattet som observatører fremfor medspillere på avdelingen. Dette har konsekvenser for hva studentene lærer, ikke minst selvstendighet, evnen til å treffe beslutninger og evnen til å arbeide under press.

Både legene og studentene var enige om at målet for praksisperiodene er å trekke studentene med i et arbeidsfellesskap for å skape den beste læring. Undersøkelsen viser at det er vanskelig å endre etablerte rutiner, og reiser spørsmål om hvordan nye rutiner kan innarbeides i praksis.

Fete har dårlig søvnkvalitet

Obstruktiv søvnapné er en underdiagnostisert tilstand som rammer ca. 1 – 2 % av befolkningen, særlig overvektige.

I en italiensk studie undersøkte man en gruppe personer med fedme, der ingen av dem hadde diagnosen obstruktiv søvnapné (J Intern Med 2003; 253: 536 – 43). Pasienter som tidligere hadde fått påvist søvnforstyrrelser eller alvorligere hjerte- og karsykdommer ble ekskludert. 78 pasienter gjennomgikk standard søvnapnéutredning og ble sammenliknet med 40 normalvektige kontrollpersoner.

Halvparten av personene med fedme snorket, mot kun 8 % i kontrollgruppen. De fete personene hadde mindre REM-søvn og generelt flere søvnforstyrrelser enn kontrollgruppen. Så mange som en tredel av dem var dessuten plaget med tretthet på dagtid, noe som ikke forekom i kontrollgruppen.

Forfatterne mener at leger oftere må ta opp søvnproblemer med overvektige personer. Søvnplager kan være med og forklare hvorfor mange overvektige er i dårlig form og har nedsatt vitalitet. Mekanismen er ikke kjent, men både

mekaniske, psykologiske og biokjemiske faktorer er undersøkt. Blant annet vet man at flere cytokiner er forhøyet hos pasienter med dagtrettet, og fete personer har generelt høyere cytokinnivå enn normalvektige.

Behov for utdanning i palliativ medisin

I en dansk spørreskjemaundersøkelse spurte man om behovet for utdanning i palliativ medisin for leger og sykepleiere ved et sentralsykehus og tilhørende primærsektor (Ugeskr Læger 2003; 165: 3413 – 7).

347 besvarte spørreskjemaet (76 %). 81 % var for tiden i kontakt med en terminalt syk eller døende i arbeidet. Legene hadde signifikant mindre utdanning enn sykepleiere innen de områder som det ble spurt etter, bl.a. kommunikasjon og omsorg for etterlatte. Legene prioriterte også utdanning lavere enn det sykepleierne gjorde. 44 % var helt eller delvis enige i at det var vanskelig å få oppdatert kunnskap om symptombehandling.

Forfatterne konkluderte med at det er behov for utdanning i palliativ medisin for både leger og sykepleiere.

Kommunikasjonstrening gir effekt

Legenes ferdigheter i kommunikasjon har betydning for pasienttilfredshet og for forløpet av en rekke somatiske og psykiske lidelser. Imidlertid har undervisningen i kommunikasjon vært varierende, og det er behov for studier av kommunikasjonsundervisningens effektivitet (JAMA 2003; 290: 1157 – 65).

Et undervisningsopplegg ved tre medisinske studiesteder i USA ble evaluert med objektiv strukturert klinisk eksamen (OSCE). Studentene ble randomisert til to grupper. Begge grupper ble testet ved begynnelsen og slutten av tredje studieår. Kontrollgruppen (n = 138) ble testet året før undervisningsopplegget ble innført, mens intervensjonskohorten (n = 155) ble testet året etter.

Ved eksamen møtte studentene standardiserte pasienter og ble testet innen fem kjerneområder, som utvikling av lege-pasient-forhold og rådgivning. Studentene i intervensjonsgruppen hadde signifikant bedre ferdigheter enn kontrollgruppen både på globale ferdigheter (OSCE) og på de fem kjerneområdene.

Mange fødsler øker risikoen for Downs syndrom

Epidemiologer i Washington har gjennomgått registre fra nesten 1 000 fødsler der barnet hadde Downs syndrom og sammenliknet med et større antall fødsler der barnet ikke hadde noen utviklingshemning (Am J Epidemiol 2003; 158: 503 – 8).

Det var en signifikant sammenheng mellom antall tidligere fødsler og risikoen for syndromet. Oddsratio var 1,65 (95 % KI 1,13–2,40) dersom kvinnen hadde tre tidligere fødsler sammenliknet med førstefødende hos kvinner under 35 år og 2,41 (95 % KI 1,41–4,12) hos eldre. Imidlertid kunne forfatterne bare i begrenset grad justere for utført fostervannsprøve og mulighet for avbrutte svangerskap.

Ingen assosiasjon mellom silikonantistoff og symptomer

Epidemiologiske undersøkelser har ikke vist økt forekomst av systemiske bindevevssykdommer hos pasienter med brystimplantater, heller ikke såkalt atypisk bløtdelsrevmatisme. Tilhengere av en slik sammenheng har drøftet forekomst av antistoffer rettet mot silikon som mulig biologisk forklaring.

Det er nylig utviklet en type immunoassay som kan påvise slike antistoffer (Rheumatology 2003; 42: 1032–5). Metoden er utprøvd på 186 danske kvinner inndelt i grupper etter tidligere brystkirurgi.

Kvinner med silikonimplantater hadde høyere nivåer av antistoffer sammenliknet med kvinner som hadde gjennomgått brystreducerende kirurgi eller som ikke var operert. Derimot var det ingen sammenheng mellom nivå av silikonantistoffer og ledd- og muskelplager hos deltakerne.

Behandling etter blødende magesår

Pasienter med ukompliserte magesår trenger ikke vedlikeholdsbehandling etter *Helicobacter pylori*-eradikasjon. Det er imidlertid usikkert om pasienter med *blødende* magesår bør ha vedlikeholdsbehandling etter vellykket eradikasjon og sårheling. En ny studie viser at de ikke trenger det (Arch Intern Med 2003; 163: 2020–4).

I en fem års oppfølgingsstudie fra Taiwan ble 82 pasienter med blødende magesår inkludert. Etter vellykket *Helicobacter pylori*-eradikasjon ble de randomisert i fire grupper, hvorav tre fikk ulik form for aktiv behandling og en fikk placebo i 16 uker.

Ingen pasienter fikk residiv av blødning, nytt sår (endoskopi) eller positiv pusteprobe i løpet av oppfølgingstiden (median 56 måneder).

Keisersnitt risikofaktor for matallergi

Barn som blir forløst ved keisersnitt har høyere risiko for å utvikle matallergi enn barn som fødes vaginalt, viser en studie fra Folkehelseinstituttet (J Allergy Clin Immunol 2003; 112: 420–6).

2 800 barn ble fulgt fra fødselen og frem til toårsalderen. Barn som hadde allergiske mødre, hadde sju ganger høyere risiko for senere reaksjon mot egg, fisk eller nøtter hvis de var blitt forløst ved keisersnitt. Risiko for vedvarende eggallergi ved to års alder var firedoblet. Hvis moren ikke var allergisk, var det mindre sikkert om keisersnitt økte allergirisikoen. Funnene stod seg etter justering for bl.a. fødselsvekt, svangerskapskomplikasjoner og -varighet.

Funnet kan kanskje forklares ved at keisersnittbarn ikke blir eksponert for morens tarmbakterieflora på samme måte som dem som fødes vaginalt. Disse barna får dermed en forsinket og mangelfull immunologisk stimulering.

Publisert: 23. oktober 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.